

Της Ματίνας Καλτάκη

Το ελληνικό εμπορικό θέατρο αφού πέρασε την κρίση της απώλειας των μεγάλων σταρ, συνεχίζει πλέον ακάθεκτο την πορεία του, προσαρμοζόμενο στις «νέες» συνθήκες που πλέον ορίζει και καθορίζει η τηλεόραση. Άλλοτε το εμπορικό θέατρο στήριζαν οι ελληνικές κινηματογραφικές εταιρείες, που με ασήμαντες, εφησυχαστικές σε καιρούς πονηρούς, ταινίες δημιουργούσε και στήριζε αστέρια, και έφτιαχνε ένα κοινό που με τη σειρά του στήριζε το όλο σύστημα παραγωγής. Οι θεατές των ταινιών της Βουγιουκλάκη (θυμηθείτε εκείνες τις αχαarakterίστες «Η νεράιδα και το παλικάρι» και «Υπολοχαγός Νατάσα» - η τελευταία μάλιστα είχε κόψει περισσότερα από 700.000 εισιτήρια!) ήταν οι κατεξοχήν θεατές και των παραστάσεων της. Ωστόσο υπήρχε μία διαχωριστική γραμμή μεταξύ κινηματογραφικών έργων και θεατρικών επιλογών. Συνήθως τα έργα που ανέβαζαν οι σταρ στο θέατρο αναταποκρίνονταν σε κριτήρια της «αγοράς» αλλά δεν παρουσίαζαν έργα που να ανακαλούν κινηματογραφικά σενάρια. Τώρα που το ρόλο του εμπορικού κινηματογράφου έχει αναλάβει η εμπορικότερη τηλεόραση (από την οποία πλέον εξαρτάται η ευημερία πολλών περισσότερων επαγγελματικών κατηγοριών) το σκηνικό αλληλεξάρτησης έχει γίνει πιο σύνθετο. Ηθοποιοί που συμπάθησε το κοινό από δημοφιλείς τηλεοπτικές σειρές συνασπίζονται σε θεατρικές παραστάσεις και, το σημαντικότερο, σεναριογράφοι της τηλεόρασης, στη συνέχεια, καταγίνονται και με τη συγγραφή και τη σκηνοθεσία θεατρικών έργων. Τα δείγματα, ειδικά φέτος το χειμώνα, είναι χαρακτηριστικά: στο θέατρο Πειραιώς 131 παρουσιάζεται το έργο των Θανάση Παπαθανασίου και Μιχάλη Ρέππα «Τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός» και στο θέατρο Πειραιώς 115 παρουσιάζεται το «Δώρο» των Αλέξανδρου Ρήγα και Δημήτρη Αποστόλου (σεναριογράφων, μεταξύ άλλων, των: «Δύο ξένου», «Τι ψυχή θα παραδώσεις, μωρή;» και «Οι στάβλοι της Ερριέτας Ζαΐμη»). Μία ακόμη σχετική περίπτωση είναι η κωμωδία «Οι τελευταίες ημέρες της Πομπηίας» που παρουσιάζεται στο καινούργιο θέατρο Εμπορικών. Πρόκειται για το πρώτο συγγραφικό πόνημα του Θοδωρή Πετρόπουλου, μέχρι τώρα γνωστού για μεταφράσεις έργων που παρουσιάστηκαν στο θέατρο Αποθήκη.

Οι σχέσεις είναι περίπλοκες και η μία δραστηριότητα των ενεχομένων υποστηρίζει την άλλη. Έτσι, ο θεατής της παράστασης στο πρώτο θέατρο, περιμένοντας στο φουαγέ, θα δει στην ανοιχτή οθόνη της τηλεόρασης τα διαφημιστικά των άλλων παραστάσεων της Γενικής Θεαμάτων Α.Ε., της παραγωγού εταιρείας των τριών κωμωδιών που

προαναφέρθηκαν. Και δεν είναι τυχαίο ότι τα προγράμματα με πλήρες το κείμενο των έργων «Τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός» και «Το Δώρο», είναι των εκδόσεων Modern Times του κ. Γιαννίκου, διευθυντή των καναλιών Alter και Extra, τα οποία λειτουργούν ως χορηγοί επικοινωνίας για τις παραστάσεις της εν λόγω εταιρείας.

Από τις τρεις κωμωδίες, αυτή που ξεχωρίζει είναι η έχουσα τον τίτλο «Τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός». Προφανώς η ποιότητα των διαλόγων κρατήθηκε σε κάποιο επίπεδο επειδή η ιστορία εξελίσσεται στην γερμανοκρατούμενη Θεσσαλονίκη του 1943. Δεν πρόκειται, βέβαια, για πρωτότυπο έργο αλλά για μια διασκευή στα καθ' ημάς (τακτική ιδιαίτερος οικεία στην κωμωδιογραφία του 19^{ου} αιώνα) πάνω σ' ένα διήγημα, καθώς μας ενημερώνει το πρόγραμμα, του Πιοτρ Γιαρκόφσκι (δεν αναφέρεται ο τίτλος). Το διήγημα δεν το γνωρίζω, οι ομοιότητες όμως με το στόρι της τσέχικης ταινίας «Ιστορίες διχασμού και εγκυμοσύνης» φωνάζουν.

Όλοι οι ηθοποιοί (Αλέξανδρος Αντωνόπουλος, Μαρία Καβογιάννη, Κώστας Κόκλας, Ελισάβετ Κωνσταντινίδου, Γιάννης Μπουραζάνας, Οδυσσέας Παπασπηλιόπουλος) ερμήνευσαν θαυμάσια τους ρόλους τους, και οι θεατές πέρασαν ευχάριστα την ώρα τους. Στο πλαίσιο της γενικότερης ικανοποίησης, μάλιστα, η τελική σκηνή του έργου, στην οποία γελοιοποιείται η Εθνική Αντίσταση (στο πρόσωπο του «Πατριώτη»), αντιμετωπίστηκε σαν ένα ακόμη σημείο μεγάλης κωμικής αξίας.

Το Δώρο

Επειδή ίσως και να μη με πιστέψετε, αν γράψω ότι το «Δώρο» των Ρήγα-Αποστόλου αντανakλά το χάλι των ελληνικών τηλεοπτικών σειρών, που υποτίθεται ότι σατιρίζουν την «Espresso» κουλτούρα των σύγχρονων Ελλήνων, ενώ στην πραγματικότητα συμβάλλουν στη διαμόρφωσή της, αντιγράφω απόσπασμα -μιλάει στο τηλέφωνο η Μάρθα, γύρω στα σαράντα, γυναίκα πολιτικού μηχανικού, νοικοκυρά, της Γυμναστικής Ακαδημίας:

«Ναι, έλα Μπέτυ... και πού την είδες; Άντε, καλέ!... Αυτός είναι μαραγκός, καλέ! Έχει καταστρέψει μύτες και μύτες! Έκανε Και τα χείλια; Ααα, της έκανε τσάμπα σαγόνι... Και πόσα έδωσε η σκρόφα; Ιiiii! Καλά... Θα τα κάνει απόσβεση αυτή, δεν τη φοβάμαι. Εεε, όχι και εμπαθής, αγάπη μου! Εγώ σου λέω, αυτή τώρα έβαλε χείλια για να παίρνει καλύτερα πίπες! Να 'χει πουλί κάπου να βολεύεται... (γέλια πονηρά) Α, να χαθείς Τρελομέτυ! Εγώ αυτό και τις τσίχλες μέντα δεν τα βάζω στο στόμα μου... Μου 'χει μείνει από την ομοιοπαθητική... Ναι! Αυτά τ' αφήνω για τη φίλη σου, τη Σία... που προτιμάει να πηδιέται παρά ν' ανοίξει μια εφημερίδα να ξεστραβωθεί... Καλά, δεν σου λέω για περιοδικά, όπως εμείς... Που περπατάει η έρμη με κείνο το ύφος

«ανοίξαμε και σας περιμένουμε»... Που δεν την είδες, μωρή, πώς κύτταγε στον καβάλο το δικό μου το μαλάκα την άλλη φορά στον Πλούταρχο;» Ἕμартон, Κύριε! Κρίμα στους καλούς ηθοποιούς (Χρύσα Ρώπα, Γιώργο Νινιό, Ελένη Καστάνη και Παύλο Κοντογιαννίδη) που έδωσαν ζωή σε τέτοια πρόσωπα.

Όσο για τις «Τελευταίες ημέρες της Πομπηίας» οφείλω να πω ότι δεν είναι κωμωδία αλλά επιθεώρηση άνευ μουσικών μερών. Στις επιμέρους σκηνές σατιρίζονται οι πρωταγωνιστές των ριάλιτι παιχνιδιών, οι κυρίες που εξομολογούνται τηλεφωνικώς σε τηλεοπτικούς ψυχολόγους τα σεξουαλικά τους προβλήματα, η φάρα των εν Μυκόνω παραθεριστών, η κυρία που εν αναμονή του θανάτου του πλουσίου συζύγου της συμβουλευεται image maker για να διορθώσει το παρελθόν της (ιδέα που υπάρχει στο έργο του Καμπανέλλη «Τα τέσσερα πόδια του τραπεζιού» ήδη από το 1978), οι γκέι με παιδί, και άλλα. Όπως και οι συμβατικές επιθεωρήσεις, το έργο του Πετρόπουλου, υστερεί σε σχέση με την πραγματικότητα που σατιρίζει –κι αυτό όχι μόνο γιατί η σάτιρα δεν έχει πια τη δύναμη που είχε στην προ τηλεοράσεως εποχή, αλλά και γιατί στις μέρες ό,τι αξίζει να γελοιοποιηθεί βρίσκεται υπό την προστασία των νονών του life-style.

Η Υβόννη Μαλτέζου, ο Δημήτρης Μαυρόπουλος, ο Χρήστος Χατζηπαναγιώτης, η Φωτεινή Μπαξεβάνη, η Βίκυ Σταυροπούλου, η Μαρία Λεκάκη και ο Άρης Σερβετάλης δεν μπόρεσαν να καλύψουν τις αδυναμίες του κειμένου.

Διαχρονικός Καμπανέλλης!

Οι συγγραφείς των κωμωδιών που αναφέρθηκαν παραπλεύρως θα 'πρεπε να τρέξουν να δουν την πικρή, αλληγορική κωμωδία του Ιάκωβου Καμπανέλλη «Τα τέσσερα πόδια του τραπεζιού» που παρουσιάζεται στο Αμφι-Θέατρο σε λιτή όσο και εύγλωττη σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου. Ο Καμπανέλλης, που έχει ασχοληθεί με τα περισσότερα είδη θεατρικού λόγου, ανοίγοντας, ακόμη και σε μεγάλη ηλικία, το δρόμο σε νέους τρόπους γραφής, αποκαλύπτει εδώ τι χωρίζει το μεγάλο συγγραφέα απ' όλους όσους αξιοποιούν την ευκολία τους στην ατάκα για να παρουσιάσουν τηλεοπτικά σενάρια ως θεατρικά έργα. Στο θέατρο ο λόγος, ακόμη κι όταν στοχεύει στην σάτιρα και στην κριτική κοινωνικών παραμορφώσεων, εστιάζοντας σε πρόσωπα, σχέσεις, καταστάσεις, δεν μπορεί να είναι αγοραίος. Πρέπει να φωτίζει, να δείχνει, αλλά χωρίς να πέφτει στο επίπεδο αυτών που βάζει στο στόχαστρο. Η μίμηση πρέπει να είναι διαμεσολαβημένη. Κι αυτό δεν είναι εύκολο –αλλά αν ήταν τότε όλοι θα μπορέσουμε να παριστάνουμε τους συγγραφείς.

Στην παράσταση του Αμφιθεάτρου έλαμψε η Μαρία Κωνσταντάρου και ο Γιώργος Κροντήρης, ενώ θαυμάσια είναι και η εμφάνιση του Λευτέρη Βενιάδη στο ρόλο της Θείας. Τους υπόλοιπους ρόλους ερμηνεύουν εύστοχα η Χριστίνα Κουτσοудάκη, ο Νίκος Παπαδόπουλος, ο Γιώργος Μπούτος, ο Θανάσης Κουρλαμπάσκαϊ η Σοφία Φαραζή.

Κροκοδείλιο

Εντάξει, κυρία Δρούζα, μπορεί η κόρη σας να είναι μικρή ακόμη για να βλέπει ακόμη τηλεόραση, αλλά υπάρχουν μεγαλύτερα παιδιά που βλέπουν. Για χάρη τους, κι επειδή είστε άτομο με ευαισθησίες, θα ήθελα να σας ζητήσω να μη βγάζετε γραμμές σεξουαλικά απελπισμένων παντρεμένων που θέλουν να μιλήσουν για το πουλί του άνδρα τους, που δεν αντιδρά καθώς πρέπει ούτε όταν αυτές πλένουν πιάτα με το εσώρουχο, ούτε όταν πηγαίνουν στο κρεβάτι μόνο με τα τακούνια, ούτε όταν κάνουν όσα βλέπουν στις τσόντες, που ο σύζυγος βλέπει με ευχαρίστηση! Εσείς χαμογελούσατε ακούγοντας αυτά τα νόστιμα, αλλά αν σας ενδιαφέρει αυτή η θεματολογία αλλάξτε ώρα στην εκπομπή σας. Νισάφι, πια!